

Тарасюк Григорій Андрійович,
аспірант кафедри економіки повітряного
транспорту, Державний університет
«Київський авіаційний інститут»

Tarasiuk Hryhorii,
Graduate Student of the Department of Air Transport
Economics State University "Kyiv Aviation Institute",
<https://orcid.org/0009-0008-1103-3103>

ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ КАПІТАЛУ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ INTELLECTUALIZATION OF CAPITAL AS A KEY FACTOR IN INCREASING THE COMPETITIVENESS OF ENTERPRISES IN THE DIGITAL ECONOMY

Тарасюк Г. А. Інтелектуалізація капіталу як
ключовий чинник підвищення
конкурентоспроможності підприємств у цифровій
економіці. *Український журнал прикладної
економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 4. С. 305 – 310.

Tarasiuk H. Intellectualization of capital as a key
factor in increasing the competitiveness of enterprises
in the digital economy. *Ukrainian journal of applied
economics and technology*.
2024. Volume 9. № 4, pp. 305 – 310.

Стаття присвячена дослідженню інтелектуалізації капіталу як основного чинника забезпечення конкурентоспроможності підприємств у сучасній цифровій економіці. Інтелектуалізація капіталу передбачає активний розвиток і використання інтелектуальних ресурсів, зокрема знань, навичок, інновацій і цифрових технологій, що дозволяють підприємствам адаптуватися до швидких змін ринку та підвищувати ефективність своєї діяльності. У статті розглянуто значення інтелектуального, людського, соціального, фінансового капіталів і цифрових активів для формування конкурентних переваг підприємства. Особливу увагу приділено ролі технологічних інновацій, таких як штучний інтелект, великі дані та Інтернет речей, які забезпечують можливість підприємствам впроваджувати нові бізнес-моделі та оптимізувати операційні процеси. Описано важливість людського капіталу, який включає кваліфікацію, компетенції та здатність працівників до інноваційного мислення, необхідного для ефективного використання цифрових технологій. Розглянуто також вплив управлінських практик, організаційної культури, глобалізації та державної політики на процес інтелектуалізації капіталу. Доведено, що для української економіки, яка перебуває у процесі трансформації, інтелектуалізація капіталу є особливо актуальною, оскільки вона може стати основою для підвищення продуктивності та конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Особливо акцентовано на необхідності державної підтримки та розвитку інфраструктури для стимулювання інноваційної діяльності підприємств. Стаття містить аналіз основних факторів, що впливають на інтелектуалізацію капіталу, і підкреслює значення комплексного підходу до управління цим процесом для досягнення стійкого розвитку підприємств у цифровій економіці.

Ключові слова: інтелектуалізація капіталу, конкурентоспроможність, цифрова економіка, інновації, людський капітал, соціальний капітал, фінансовий капітал, цифрові активи, управлінські практики, організаційна культура, технологічні інновації, державна політика.

The article is devoted to studying capital intellectualization as a key factor in ensuring the competitiveness of enterprises in the modern digital economy. Capital intellectualization involves actively developing and using intellectual resources, including knowledge, skills, innovations, and digital technologies, enabling enterprises to adapt to rapid market changes and increase operational efficiency. The article examines the importance of intellectual, human, social, and financial capital and digital assets in shaping a company's competitive advantages. Special attention is paid to technological innovations such as artificial intelligence, big data, and the Internet of Things, which allow enterprises to implement new business models and optimize operational processes. The importance of human capital, which includes employees' qualifications, competencies, and innovative thinking essential for effectively using digital technologies, is highlighted. The article also considers the impact of managerial practices, organizational culture, globalization, and state policy on the process of capital intellectualization. Capital intellectualization is particularly relevant for the Ukrainian economy, which is undergoing a transformation, as it can become a foundation for enhancing productivity and competitiveness in international markets. The need for government support and infrastructure development to stimulate enterprises' innovative activity is emphasized. The article analyzes the key factors affecting capital intellectualization and underscores the importance of a comprehensive approach to managing this process to achieve sustainable enterprise development in the digital economy. A comprehensive approach to managing intellectual, human, digital, and financial resources, based on modern management practices, can ensure enterprises' effective adaptation to the digital economy's requirements and form the basis for their sustainable growth in global markets.

Keywords: capital intellectualization, competitiveness, digital economy, innovations, human capital, social capital, financial capital, digital assets, managerial practices, organizational culture, technological innovations, state policy.

Вступ

Інтелектуалізація капіталу підприємства в умовах цифрової економіки є предметом досліджень багатьох закордонних та українських науковців. Так, Г. Скіума та Д. Карлуччі визначають інтелектуальний капітал як основний елемент забезпечення конкурентних переваг міжнародних компаній, що підтверджує їхню важливість для сучасних бізнес-процесів [18]. Водночас М. Субраманіам і М. Юндт розглядають інтелектуальний капітал як основу стратегічного управління знаннями та конкурентних стратегій, особливо в умовах цифровізації економіки [20].

© Тарасюк Григорій Андрійович, 2024

Важливе місце в цьому контексті займає також вплив людського капіталу. А. Кіанто та його співавтори зазначають, що знання та компетенції працівників значно визначають ефективність компанії, що функціонує в умовах цифрової економіки [13]. З. Шао, Є. Фенг і Т. Ванг підкреслюють роль людського і цифрового капіталу в підвищенні продуктивності підприємств, акцентуючи увагу на важливості цифрових технологій [19].

Інноваційна складова капіталу також є важливим напрямом досліджень. П. Рітала, Х. Оландер, С. Міхайлова та К. Густед розкривають роль обміну знаннями та ризики, пов'язані з їх витоком у процесі інноваційної діяльності, що є критично важливим для збереження конкурентних переваг [17]. М. Г. Або-ельмагед, своєю чергою, зосереджує увагу на викликах і можливостях управління інтелектуальним капіталом в умовах цифрових трансформацій [11].

Українські науковці також активно вивчають інтелектуалізацію капіталу. Л. Батенко та О. Коваленко розглядають його як базовий елемент інноваційного розвитку підприємства, наголошуючи на необхідності впровадження інновацій [4]. М. Войнаренко та В. Лагодієнко вивчають значення людського капіталу в умовах цифрової економіки, підкреслюючи важливість нових компетенцій для діяльності сучасних українських підприємств [5]. С. Кіреєв аналізує управління знаннями як важливу частину інтелектуального капіталу та його роль у підвищенні конкурентоспроможності підприємств [6]. Н. Малаєр зосереджується на ролі інноваційної культури як елементу конкурентоспроможності, зважаючи на виклики цифрової трансформації [8]. Можливість здійснення оновлення інтелектуального капіталу через механізм корпоративного управління фінансовою спроможністю підприємства розглядають вчені С. Пілецька та С. Ареф'єв [16].

Формулювання цілей статті

Метою статті є визначення та обґрунтування значення інтелектуалізації капіталу як основного чинника конкурентоспроможності підприємств у цифровій економіці. Дослідження спрямоване на виявлення основних факторів, що впливають на процес інтелектуалізації капіталу, таких як технологічні інновації, людський капітал, управлінські практики, організаційна культура, глобалізація та державна політика, а також на розроблення підходів до їх ефективного використання для забезпечення стійкого розвитку та адаптації підприємств до сучасних викликів ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження

Інтелектуалізація капіталу підприємства є складним, багатофакторним процесом, який визначається впливом різноманітних умов та обставин. Важливість, складність і вплив цих факторів на розвиток українських підприємств в умовах цифрової економіки потребують детального дослідження та обґрунтованого підходу до формування стратегій розвитку, що дозволять максимально використовувати потенціал інтелектуального капіталу для забезпечення довгострокової стійкості та конкурентоспроможності.

Наявність або відсутність основних елементів процесу інтелектуалізації корпоративного капіталу визначає здатність бізнесу адаптуватися до сучасних викликів цифрової економіки. Успішне використання інтелектуального капіталу залежить від того, наскільки підприємства мають необхідні ресурси, умови та можливості. Особливо це стосується ступеня розвитку цифрових технологій, доступу до освітніх і професійних ресурсів, а також здатності підприємств забезпечити ефективне управління своїми активами. Саме наявність цих факторів формує основу для довгострокової стійкості, конкурентоспроможності та інноваційного розвитку підприємств. Виявлення та систематичне розкриття факторів, що впливають на процес інтелектуалізації капіталу підприємства, є надзвичайно важливим і стратегічним завданням з огляду на виклики та можливості, які несе з собою посилення конкуренції на національних і міжнародних ринках, особливо в умовах цифрової економіки. Усе більш важливою передумовою розроблення ефективних стратегій забезпечення стійкої конкурентоспроможності стає аналіз цих факторів, включаючи як внутрішні ресурси та потенціал підприємств, так і зовнішні умови їх діяльності. Такий підхід до розуміння проблеми допомагає не лише адаптуватися до мінливого середовища, а й розробити нові підходи до управління інтелектуальними активами та посилити їх роль у створенні доданої вартості, що є основою для довгострокового розвитку українських компаній.

До цих факторів належать: технологічні інновації, людський капітал, управлінські практики, організаційна культура, глобалізація, міжнародна конкуренція, а також державна політика і регулювання. Кожен з них має певне значення у розвитку підприємства, складність при оцінюванні і розробленні управлінських впливів, пріоритетність місця щодо підвищення результативності діяльності, проте всі вони взаємопов'язані при створенні умов, за яких підприємство може ефективно створювати і використовувати свої інтелектуальні ресурси. Усі вони мають створювати «організаційно-економічні засади активізації залучення інвестиційних ресурсів, що вимагають формування відповідного сприятливого середовища, яке зацікавлює економічних суб'єктів до участі в інвестиційних процесах. Формування такого середовища потребує поєднання організаційних, правових та економічних заходів, які, будучи інтегрованими в єдиний механізм, здатні забезпечити синергетичний ефект щодо активізації залучення інвестицій» [12, с. 133]. Кожен із зазначених факторів характеризується певною складністю та специфічністю впливу на інтелектуалізацію капіталу підприємств в Україні.

Мережева діаграма (рис. 1) ілюструє основні фактори, які впливають на інтелектуалізацію капіталу підприємства в умовах цифрової економіки, та їх складові. Ця діаграма допомагає візуалізувати взаємозв'язки між різними факторами та компонентами, які сприяють розвитку інтелектуального капіталу.

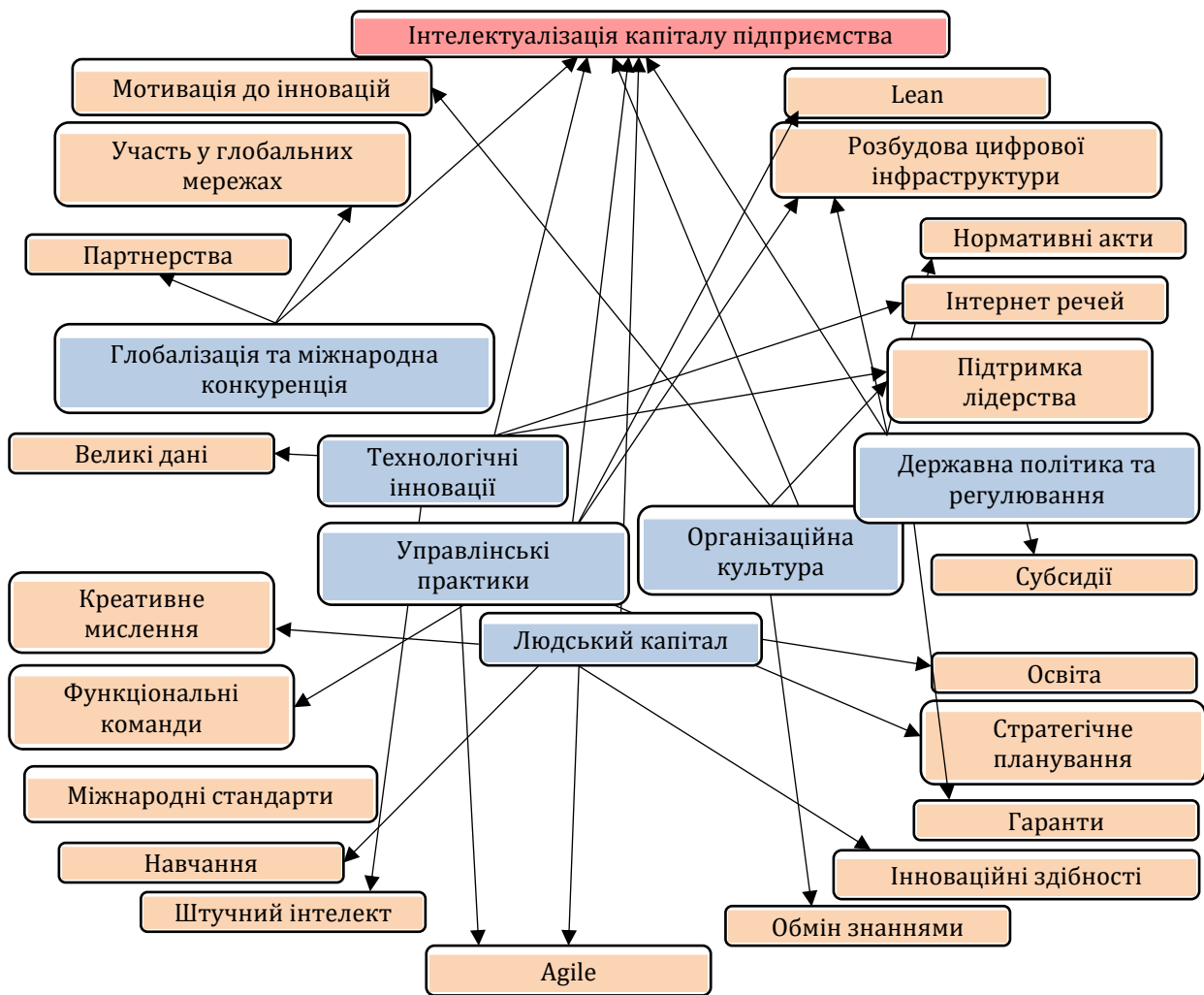


Рис. 1. Мережева діаграма інтелектуалізації капіталу підприємства. Джерело: розроблено автором.

Центральним вузлом діаграми є «Інтелектуалізація капіталу підприємства». Це головний концепт, навколо якого зосереджені всі інші фактори. Інтелектуалізація капіталу відображає процес використання знань, навичок, інноваційних здібностей і сучасних технологій для підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємства. Вона є цільовою точкою, до якої спрямовані всі фактори, що мають на меті забезпечити стійкий розвиток підприємства в умовах цифрової економіки.

Навколо центрального елемента розташовані основні фактори, що впливають на процес інтелектуалізації капіталу в сучасних умовах господарювання, коли науково-технічний прогрес розвивається швидкими темпами, а процес цифровізації охоплює всі сфери господарської діяльності, включаючи виробничу, управлінську, комерційну та інноваційну, технологічну інновації, які стають основою цифрової трансформації та сприяють впровадженню нових рішень у бізнес-процеси підприємства. Саме вони забезпечують інтеграцію інтелектуальних ресурсів у єдину цифрову екосистему підприємства; рівень освіченості та професійної підготовки персоналу, який визначає здатність підприємства до генерації нових знань та їх ефективного використання; наявність фінансових ресурсів, необхідних для впровадження інновацій і технологій, що сприяють посиленню інтелектуальної складової капіталу.

В Україні, зважаючи на нерівномірність розвитку технологічної інфраструктури, їх вплив є різноплановим у галузевому вимірі та здійснюється ініціативно самими підприємствами. З одного боку, інновації створюють можливості для підвищення ефективності та конкурентоспроможності; з другого боку, їх впровадження може зустрічати перешкоди через недостатню зрілість технологічного середовища. Так, «цифрова трансформація охоплює як державне управління, так і всі сектори вітчизняної економіки. Сучасна автоматизація та комп'ютеризація діяльності промислового підприємства зводиться не лише до реструктуризації використовуваних ІТ-технологій, а й до вдосконалення самих бізнес-процесів шляхом використання технологій на базі кіберфізичних рішень для досягнення ефективних показників ефективності на основі форсайт-інноваційного механізму управління підприємствами» [10, с. 79].

Технологічні інновації відіграють провідну роль також через забезпечення підприємств можливостями для впровадження нових технологій і інструментів, що сприяють підвищенню ефективності та конкурентоспроможності. До їх реалізації залучають такі елементи, як штучний інтелект, великі дані та Інтернет речей, що, попри високі витрати, надають значні конкурентні переваги. Водночас «залучення провідних спеціалістів до розробки та впровадження інновацій сприятиме постійному розвитку

підприємства в інноваційному напрямку, підвищенню його інтелектуального капіталу, доданої вартості, капіталізації та конкурентоспроможності» [14, с. 140].

Наступним фактором інтенсифікації інтелектуалізації капіталу підприємства є саме людський капітал, оскільки інтелектуалізація капіталу неможлива без кваліфікованих працівників, які володіють сучасними знаннями та навичками. В умовах цифрової економіки зростає потреба в нових компетенціях, таких як цифрова грамотність, аналітичні здібності та креативне мислення. Водночас проблема «відтоку мізків» у зв'язку з воєнними діями, недостатнє фінансування освіти в Україні та звуження економіки загалом ускладнюють розвиток людського капіталу та його як персоніфікацію, так і здатність виконувати суміжні функції, можливість роботи у команді. Також важливими є «інвестиції у людський капітал, які здійснюються компаніями для його розширення, збільшення вартості або продовження його використання та потребують детального дослідження, що можливо за двома напрямками: як ефективність використання людського капіталу на підприємствах і як ефективність інвестицій у людський капітал з точки зору підприємств» [9].

Однак ці інвестиції можуть бути обтяжливими для підприємств, особливо для малого та середнього бізнесу, що обмежує їх можливості для впровадження нових технологій. Управлінські практики та організаційна культура потребують зміни менталітету керівництва та працівників, спрямованої на підтримку інновацій, відкритість до нових ідей і методів роботи. Також «раціональне використання матеріальних ресурсів – це доцільне обґрунтоване їх використання, їх витрати на рівні мінімуму при виробничтві одиниці продукції. Система управління матеріально-технічним забезпеченням повинна відповідати сучасним інноваційним трансформаціям, що відбуваються у сфері забезпечення основними засобами та сфері матеріально-технічного постачання» [3, с. 17]. Це може бути складним завданням в умовах традиційних українських підприємств, де управлінські практики часто залишаються консервативними.

Людський капітал також обумовлює темпи інтелектуалізації, забезпечуючи підприємство кваліфікованими працівниками з розвиненими цифровими навичками та інноваційним мисленням. Розвиток освіти, навчання та стимулювання креативного мислення серед персоналу створює сприятливі умови для генерації нових ідей і їх впровадження в бізнес-процеси, що в довгостроковій перспективі знижує витрати на підвищення кваліфікації.

Проте необхідно «...провести ретельний аналіз необхідності постійного вдосконалення та цифровізації компетенцій персоналу. Це сприяє формуванню інтелектуального капіталу для відтворення на нетехнологічній основі та враховує досягнення сталого розвитку. Також треба розглянути людський капітал з точки зору інтелектуальних здібностей, забезпечення трудового потенціалу, можливостей реалізації організаційної поведінки та забезпечення сталості діяльності підприємства. З макроекономічних позицій людський капітал розглядається через призму ресурсів та інновацій у контексті глобалізаційних трансформацій та особливостей європейського простору» [15].

Сучасні управлінські практики сприяють підвищенню ефективності та гнучкості управління, впроваджуючи методи, що дозволяють швидко адаптуватися до змін. Вони включають гнучкі підходи до управління проектами, такі як Agile та Lean, а також створення крос-функціональних команд і стратегічне планування, що сприяє формуванню довгострокових планів розвитку. «Стрімкі темпи завойовування прихильності демонструє концепція віртуальної організації, що пояснюється бурхливим розвитком інформаційних технологій, зокрема, прогресом в комунікаційних технологіях, глобалізацією та загостренням конкуренції, розвитком інновацій та актуалізацією потреби швидкого виведення на ринок нових продуктів» [7, с. 111].

Організаційна культура відіграє важливу роль, створюючи інноваційне середовище, що стимулює творчість і активну залученість працівників у процес інновацій. Цей процес «...потребує належної інституалізації лідерства і економічних інтересів зацікавлених сторін із застосуванням їх якісного діагностування і моніторингу. Конструктивність формування їхньої єдності сприятиме вчасному прийняттю рішень щодо вибору напрямів розвитку підприємства, нівелювання загроз невиконання виробничої, комерційної, платіжної дисципліни» [1]. Вона охоплює мотивацію до інновацій, підтримку лідерських якостей і обмін знаннями, формуючи атмосферу співпраці та відкритості до змін, що є основою для успішного управління інноваціями.

Глобалізація та міжнародна конкуренція також формують вимоги до темпів і ступенів охоплення інтелектуалізацією капіталу, оскільки підприємства змушені адаптуватися до глобальних стандартів і впроваджувати міжнародні практики для збереження конкурентоспроможності. «Інтелектуалізовані підприємства в умовах глобальної конкуренції є дієвим механізмом, що здатний ефективно реалізовувати всі етапи управління холістичним розвитком. Сукупність функцій, якими володіють дані підприємства, дає їм можливість створювати нові імпульси для розвитку наукових досліджень, технічних розробок, управлінських та продуктових інновацій, новітніх видів маркетингу та формування довгострокової стратегії розвитку» [2, с. 35]. Включення до глобальних мереж і партнерства з міжнародними компаніями допомагають інтегруватися в міжнародні ланцюги поставок та обміну інформацією.

Державна політика та регулювання створюють сприятливі умови для інноваційної діяльності підприємств завдяки наданню фінансової підтримки у вигляді грантів і субсидій, а також завдяки формуванню нормативної бази, що стимулює розвиток інновацій. Держава інвестує в розбудову цифрової інфраструктури, що сприяє технологічному зростанню та стимулює інтелектуальний розвиток на рівні підприємств.

Таким чином, мережева діаграма відображає взаємодію різних факторів між собою та з центральним поняттям інтелектуалізації капіталу підприємства. Складність і багатогранність цього процесу підкреслює необхідність комплексного підходу до управління ним. Використання різних підходів і інструментів у поєднанні з державними та міжнародними факторами створює умови для успішної адаптації та розвитку підприємства в умовах цифрової економіки.

Висновки та перспективи подальших розвідок

В умовах цифрової економіки інтелектуалізація капіталу набуває критичного значення для підвищення конкурентоспроможності підприємств. Проведене дослідження продемонструвало, що саме інтелектуальний, людський, фінансовий і соціальний капітал, доповнені цифровими активами, є основними чинниками, що забезпечують адаптивність і стійкість бізнесу до швидких змін у технологічному середовищі. Технологічні інновації, зокрема штучний інтелект, великі дані та Інтернет речей, є важливими каталізаторами для трансформації бізнес-моделей і оптимізації процесів, що підвищує ефективність діяльності підприємств і відкриває нові ринкові можливості.

Людський капітал, який включає кваліфікації, цифрові компетенції та інноваційний потенціал працівників, залишається основою для реалізації процесу інтелектуалізації. Без інвестицій у розвиток і навчання персоналу неможливо забезпечити ефективне впровадження цифрових рішень та інновацій. Управлінські практики та організаційна культура також відіграють важливу роль у формуванні інноваційного середовища, що стимулює працівників до креативності та активної участі у процесах змін.

Для українських підприємств, які перебувають у процесі трансформації, важливими є не лише внутрішні зусилля щодо розвитку інтелектуального капіталу, але й підтримка з боку держави. Відсутність належної цифрової інфраструктури та обмеженість фінансування стримують розвиток інновацій, тому державна підтримка в цій сфері має бути орієнтована на створення сприятливих умов для впровадження новітніх технологій і зростання інтелектуальних активів.

Таким чином, інтелектуалізація капіталу повинна стати інтегральною частиною стратегій розвитку підприємств, що прагнуть досягти довгострокової стійкості та конкурентоспроможності. Комплексний підхід до управління інтелектуальними, людськими, цифровими та фінансовими ресурсами, заснований на сучасних управлінських практиках, здатний забезпечити ефективну адаптацію підприємств до вимог цифрової економіки та сформуванню основи для їхнього сталого зростання на глобальних ринках.

Література

1. Ареф'єв С. Генеза розвитку лідерства в управлінні економічними інтересами підприємства. *Adaptive Management: Theory and Practice. Series Economics*. 2020. Том 9, № 18. DOI [https://doi.org/10.33296/2707-0654-9\(18\)-01](https://doi.org/10.33296/2707-0654-9(18)-01).
2. Ареф'єва О. В., Сафонік Н. П., Кривенко Є. А. Фактори інноваційного розвитку системи матеріально-технічного забезпечення підприємства в умовах неотехнологічного відновлення. *Modern Economics*. 2021. № 30. С. 13-20. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V30\(2021\)-02](https://doi.org/10.31521/modecon.V30(2021)-02).
3. Ареф'єва О.В., Полоус О.В. Соціально-економічні умови інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємства. *Збірник наукових праць Національного університету кораблебудування ім. Макарова*. 2019. № 2 (476). С. 29-36. DOI: [https://doi.org/10.15589/znp2019.2\(476\).5](https://doi.org/10.15589/znp2019.2(476).5).
4. Батенко Л. М., Коваленко О. П. Інтелектуальний капітал як чинник інноваційного розвитку підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. № 65, С. 10-18.
5. Войнаренко М. П., Лагодієнко В. В. Людський капітал у цифровій економіці: виклики та перспективи розвитку. *Економіка та держава*. 2020. № 3, С. 45-49.
6. Кіреєв, С. Д. Управління знаннями як складова інтелектуального капіталу підприємства. *Економіка розвитку*. 2018. № 27(4), С. 37-42.
7. Лепейко Т. І., Грузіна І. А. Концептуальні підходи до формування структури управління компетентною організацією. *Економічний простір: Збірник наукових праць*. 2023. № 184. С. 107-113. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/184-18>.
8. Маляр, Н. М. Інноваційна культура як елемент конкурентоспроможності українських підприємств у цифрову епоху. *Актуальні проблеми економіки*. 2021. № 11, С. 60-67.
9. Плаксюк О., Горватова В., Якушев О. Людський капітал як фактор підвищення ефективності та конкурентоспроможності компанії. *Академічний огляд*. 2023. № 1 (58). С. 160-174. DOI: <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2023-1-58-12>.
10. Прохорова В.В., Чобіток І.О. Форсайтно-інноваційний механізм управління підприємствами в умовах цифровізації: теоретичні аспекти. *Бізнес Інформ*. 2023. № 2. С. 78-85. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001404766>.
11. Aboelimged, M. G. (2021). Knowledge Sharing and Intellectual Capital in Digital Transformations: Challenges and Opportunities. *Journal of Organizational Change Management*, No. 34(3), pp. 620-645.
12. Arefiev, S., Filippov, V., Shepelenko, S., Zabashchanskyi, M., Chorna, T., and Yevtushenko, Y. (2024). Organizational and economic principles of activation of the attraction of investment resources in the development of economic systems. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, No. 46(2), pp. 131-138. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2024.14>.
13. Kianto, A., Sáenz, J., & Aramburu, N. (2019). Knowledge-Based Human Resource Management and Intellectual Capital in Organizational Performance. *Journal of Intellectual Capital*, No. 20(5), pp. 678-702.

14. Korytko T., Bryl I., Piletska S., Arefiev S., Arefieva O. Strategy of innovative development of an enterprise on the basis of evaluation of its intellectual capital. *Scientific Bulletin of National Mining University*. 2021, Issue 3, pp. 134-141. DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-3/134>
15. Kuzior A., Arefieva O., Kovalchuk A., Brożek P. and Tytykalo V. Strategic Guidelines for the Intellectualization of Human Capital in the Context of Innovative Transformation. *Sustainability*. 2022. No. 14(19): 11937. DOI: <https://doi.org/10.3390/su141911937>
16. Ареф'єва О. В., Ареф'єв С. О. Управління комплексною вартістю підприємства через інструменти цифрового маркетингу. *Бізнес Інформ*. 2023. №3. С. 211–220. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-3-211-220>
17. Ritala, P., Olander, H., Michailova, S., and Husted, K. Knowledge Sharing, Knowledge Leaking, and Relative Innovation in Firms. *International Business Review*. 2018. No. 27(5), pp. 943-954.
18. Schiuma, G., & Carlucci, D. Intellectual Capital and Competitive Advantage: Insights from International Businesses. *Journal of Business Research*. 2018. No. 85, pp. 190-202.
19. Shao, Z., Feng, Y., & Wang, T. Impact of Human and Digital Capital on Firm Performance in the Digital Economy. *Technological Forecasting and Social Change*. 2020. No. 155, pp. 119-135.
20. Subramaniam, M., & Youndt, M. A. (). The Influence of Intellectual Capital on Knowledge Management and Competitive Strategy. *Knowledge Management Research & Practice*. 2018. No. 16(4), pp. 400-412.

References

1. Arefiev, S. (2020). «Genesis of leadership development in managing the economic interests of an enterprise». *Adaptive Management: Theory and Practice. Series Economics*, Vol. 9, issue 18. [https://doi.org/10.33296/2707-0654-9\(18\)-01](https://doi.org/10.33296/2707-0654-9(18)-01).
2. Arefieva, O. V., Safonik, N. P. and Kryvenko, Ye. A. (2021). «Factors of innovative development of the enterprise's material and technical support system in conditions of neo-technological renewal». *Modern Economics*, No. 30, 13–20. [https://doi.org/10.31521/modecon.V30\(2021\)-02](https://doi.org/10.31521/modecon.V30(2021)-02).
3. Arefieva, O. V. and Polous, O. V. (2019). «Socio-economic conditions of intellectualization of holistic enterprise development management». *Zbirnyk naukovykh prats' Natsional'noho universytetu korablebuduvannia im. Makarova*, No. 2(476), pp. 29–36. [https://doi.org/10.15589/znp2019.2\(476\).5](https://doi.org/10.15589/znp2019.2(476).5).
4. Batenko, L. M. and Kovalenko, O. P. (2019). «Intellectual capital as a factor of enterprise innovative development». *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, No. 65, pp. 10–18.
5. Voinarenko, M. P., & Lahodienko, V. V. (2020). «Human capital in the digital economy: Challenges and development prospects». *Ekonomika ta derzhava*, No. 3, pp. 45–49.
6. Kireiev, S. D. (2018). Upravlinnia znanniamy yak skladova intelektual'noho kapitalu pidpriemstva [Knowledge management as a component of an enterprise's intellectual capital]. *Ekonomika rozvytku*, No. 27(4), pp. 37–42.
7. Lepeiko, T. I. and Hruzina, I. A. (2023). «Conceptual approaches to forming a management structure for a competent organization». *Ekonomichnyi prostir: Zbirnyk naukovykh prats'*, No. 184, pp. 107–113. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/184-18>.
8. Maliar, N. M. (2021). «Innovative culture as an element of Ukrainian enterprises' competitiveness in the digital age». *Aktual'ni problemy ekonomiky*, No. 11, pp. 60–67.
9. Plaksyuk, O., Horvatova, V., & Yakushev, O. (2023). «Human capital as a factor in increasing the efficiency and competitiveness of a company». *Akademichnyi ohliad*, No. 1(58), pp. 160–174. <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2023-1-58-12>.
10. Prokhorova, V. V. and Chobitok, I. O. (2023) «Foresight-innovative mechanism for enterprise management in digitalization conditions: Theoretical aspects». *Biznes Inform*, No. 2, pp. 78–85. Available at: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001404766>.
11. Aboelmegeed, M. G. (2021). Knowledge Sharing and Intellectual Capital in Digital Transformations: Challenges and Opportunities. *Journal of Organizational Change Management*, No.34(3), pp. 620–645.
12. Arefiev, S., Filippov, V., Shepelenko, S., Zabashtanskyi, M., Chorna, T., & Yevtushenko, Y. (2024). Organizational and Economic Principles of Activation of the Attraction of Investment Resources in the Development of Economic Systems. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, No. 46(2), pp. 131–138. <https://doi.org/10.15544/mts.2024.14>
13. Kianto, A., Sáenz, J. and Aramburu, N. (2019). Knowledge-Based Human Resource Management and Intellectual Capital in Organizational Performance. *Journal of Intellectual Capital*, No. 20(5), 678–702.
14. Korytko, T., Bryl, I., Piletska, S., Arefiev, S. and Arefieva, O. (2021). Strategy of Innovative Development of an Enterprise on the Basis of Evaluation of Its Intellectual Capital. *Scientific Bulletin of National Mining University*, No. 3, pp. 134–141. <https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-3/134>.
15. Kuzior, A., Arefieva, O., Kovalchuk, A., Brożek, P. and Tytykalo, V. (2022). Strategic Guidelines for the Intellectualization of Human Capital in the Context of Innovative Transformation. *Sustainability*, No. 14(19), 11937. <https://doi.org/10.3390/su141911937>.
16. Arefieva, Olena V., and Arefiev, Serhii O. (2023) “Managing the Integrated Value of an Enterprise through Digital Marketing Tools.” *Business Inform* 3:211–220. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-3-211-220>
17. Ritala, P., Olander, H., Michailova, S. and Husted, K. (2018). Knowledge Sharing, Knowledge Leaking, and Relative Innovation in Firms. *International Business Review*, No. 27(5), pp. 943–954.
18. Schiuma, G. and Carlucci, D. (2018). Intellectual Capital and Competitive Advantage: Insights from International Businesses. *Journal of Business Research*, No. 85, pp. 190–202.
19. Shao, Z., Feng, Y. and Wang, T. (2020). Impact of Human and Digital Capital on Firm Performance in the Digital Economy. *Technological Forecasting and Social Change*, No. 155, pp. 119–135.
20. Subramaniam, M. and Youndt, M. A. (2018). The Influence of Intellectual Capital on Knowledge Management and Competitive Strategy. *Knowledge Management Research & Practice*, No. 16(4), pp. 400–412.

Стаття надійшла до редакції 22.10.2024 р.